

Niepodległość – Zależność – Suwerenność: Problematyka zagraniczna w najnowszej polskiej myśli politycznej, red. Waldemar Paruch, Krystyna Trembicka, Lublin 2007, Wydawnictwo UMCS, ss. 491

Monografia *Niepodległość – Zależność – Suwerenność: Problematyka zagraniczna w najnowszej polskiej myśli politycznej* pod redakcją Waldemara Parucha i Krystyny Trembickiej jako następstwo wydawnicze konferencji *Problematyka zagraniczna w polskiej myśli politycznej XX wieku*, zorganizowanej w maju 2005 roku w Kazimierzu Dolnym przez pracowników Zakładu Myśli Politycznej Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Publikacja jest zbiorem trzydziestu artykułów naukowych pochodzących z wielu polskich ośrodków akademickich, między innymi: Bydgoszczy, Krakowa, Lublina, Torunia, Wrocławia, Zielonej Góry.

Główną przesłanką zorganizowania konferencji, a następnie zredagowania monografii był brak w literaturze politologicznej oraz historycznej prac naukowych poświęconych polskiej polityce zagranicznej w XX wieku, ujętej w kontekście myśli politycznej, z jednoczesnym odwoływaniem się do źródeł. Przesłanki przyjęte przez redaktorów były słuszne, ponieważ w literaturze przedmiotu dostępnych jest wiele publikacji traktujących o polskiej polityce zagranicznej, które są głównie analizami decyzji podejmowanych przez najważniejsze organy państwowe oraz oficjalnych przedstawicieli Polski¹. Według redaktorów niewiele pisano o działalności ideotwórczej podmiotów polskiej myśli politycznej, *zabrakło zainteresowania: sposobami analizowania stosunków międzynarodowych przez polskich polityków; polską myślą strategiczną, z uwzględnieniem głównych nurtów ideowych; podstawami doktrynalnymi polityki zagranicznej [...]*².

Publikacja została podzielona na cztery części. Część pierwsza *Od międzynarodowego podporządkowania Polskiej Rzeczypospolitej Polskiej do bezpieczeństwa Trzeciej Rzeczypospolitej* zawiera siedem artykułów odnoszących się do różnych problemów właściwych dla lat 1943-1989. Artykuły poświęcone były zarówno analizie środowiska międzynarodowego Polski po drugiej wojnie światowej oraz ocenie układu jałtańskiego przez polityków i ruchy opozycyjne wobec komunistów, jak również koncepcji bezpieczeństwa w myśli politycznej

---

¹ *Polityka zagraniczna RP: 1989-2002*, red. R. Kuźniar, K. Szczepniak, Warszawa 2002; R. Kuźniar, *Droga do wolności: polityka zagraniczna III Rzeczypospolitej*, Warszawa 2008.

² W. Paruch, K. Trembicka, *Wstęp*, [w:] *Niepodległość – Zależność – Suwerenność: Problematyka zagraniczna w najnowszej polskiej myśli politycznej*, red. W. Paruch, K. Trembicka, Lublin 2007, s. 9.

PPR/PZPR oraz kierunkom polityki zagranicznej charakterystycznych dla społecznej nauki Kościoła rzymskokatolickiego i opozycji antykomunistycznej. Część druga *Między uczestnictwem w Unii Europejskiej a sojuszem ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki* składa się z pięciu artykułów dotyczących analizy problemu integracji europejskiej w polskiej myśli politycznej XIX i XX wieku oraz miejsca Stanów Zjednoczonych Ameryki i Chińskiej Republiki Ludowej w polityce zagranicznej Polski po 1989 r. Część trzecia zatytułowana *Partie polityczne o kierunkach polityki zagranicznej Polski* zawiera dziesięć publikacji na temat myśli politycznej Socjaldemokracji Rzeczypospolitej Polski i Sojuszu Lewicy Demokratycznej, ugrupowań komunistycznych, ludowych, liberalnych i narodowych oraz Porozumienia Centrum i Prawa i Sprawiedliwości w kontekście bezpieczeństwa oraz miejsca Polski w Europie i na świecie. W części ostatniej – czwartej pod tytułem *Problematyka niemiecka, rosyjska i ukraińska*, znalazło się osiem artykułów o historycznych i współczesnych problemach w stosunkach z największymi sąsiadami Polski. Autorzy poruszali takie zagadnienia, jak: problem ziem zachodnich, mniejszość niemiecka w powojennej Europie, antyniemieckość w PRL, Rosja i Ukraina w polskiej myśli politycznej. Należy dodać, że części publikacji są ze sobą logicznie powiązane, a ich zawartość jest uzasadniona wyznaczonym przez redaktorów celem pracy.

Warto dodać, że publikacja jest oryginalna, gdyż w znacznej części dotyczy zagadnień nowych, dotychczas niepublikowanych w literaturze politologicznej. Autorzy artykułów analizowali myśl polityczną najbardziej reprezentatywnych podmiotów działających na polskiej scenie politycznej na temat polityki zagranicznej oraz miejsca Polski we współczesnych stosunkach międzynarodowych. W celu szczegółowego zbadania myśli politycznej autorzy sięgali do bogatej bazy źródłowej oraz czerpali informacje ze środowisk opiniotwórczych, skupionych wokół różnych dzienników, tygodników i miesięczników – powiązanych pod względem ideowym i personalnym z partiami politycznymi. Należy podkreślić, że rzetelność badań naukowych przeprowadzonych przez autorów nadaje pracy znaczną wartość poznawczą. Zakres czasowy monografii obejmuje artykuły odnoszące się do drugiej wojny światowej, okresu Polski Ludowej oraz Trzeciej Rzeczypospolitej.

Zatem warto sięgnąć do monografii, ponieważ autorzy publikowanych artykułów analizują i rozważają zagadnienia dotyczące najnowszej polityki zagranicznej Polski i jej miejsca na świecie w kontekście myśli politycznej. Publikacja jest dziełem wartościowym, o wysokim walorze użytecznym, a jej zaletą niewątpliwie jest szeroki zakres i rzetelność badań naukowych.

Krzysztof Bąk
(Lublin)

Z. Zielińska, *Włodzimierz Rudź (1925-2002). Zarys biografii*, „Badania nad Dziejami Regionu Piotrkowskiego”, Biblioteka Archiwum Państwowego i Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim, Piotrków Trybunalski 2007, z. 6, ss. 107

W 2007 roku ukazał się zeszyt 6 Biblioteki Archiwum Państwowego i Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim – *Badania nad Dziejami Regionu Piotrkowskiego*. Zeszyt ten jest wyjątkowy, opublikowano w nim pracę Zofii Zielińskiej zatytułowaną *Włodzimierz Rudź (1925-2002). Zarys biografii*. Autorka jest absolwentką Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach Filii w Piotrkowie Trybunalskim i długoletnią archiwistką Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim. Podstawę tej publikacji stanowi napisana przez autorkę pod kierunkiem dra Marka Dutkiewicza praca magisterska *Włodzimierz Rudź (1925-2002) – archiwista, badacz dziejów miasta Tomaszowa Mazowieckiego i okolic*. Jest to pierwsza publikacja autorki. Wzbogacona została materiałem ikonograficznym, a szeroka kwerenda biblioteczna oraz wykorzystanie m.in. dokumentów z archiwum rodzinnego, jak i przytoczone w niej relacje współpracowników, dają czytelnikom pełny obraz Włodzimierza Rudzia – archiwisty, historyka i regionalisty.

Niniejszy periodyk ukazał się w 5 rocznicę śmierci człowieka wielce zasłużonego dla archiwistyki i Tomaszowa Mazowieckiego. Włodzimierz Rudź był założycielem i przez 40 lat kierował tomaszowskim oddziałem archiwum państwowego. Posiadał ogromną wiedzę o Tomaszowie Mazowieckim i regionie, w którym żył i mieszkał.

W rozdziale pierwszym *Dzieciństwo i lata młodości* autorka przedstawiła życiorysy rodziców Marii i Stefana Rudziów oraz siostry Wiery. Zaprezentowała także dzieciństwo i młodość bohatera publikacji.

Rozdział drugi zatytułowany *Organizowanie i kierowanie Archiwum Państwowym w Tomaszowie Mazowieckim* Zofia Zielińska podzieliła na dwa podrozdziały. W pierwszym szczegółowo i dokładnie zaprezentowała zarys dziejów archiwów w Polsce w latach 1917-1950, a więc do momentu utworzenia Powiatowego Archiwum Państwowego w Tomaszowie Mazowieckim. Drugi podrozdział zatytułowany *Włodzimierz Rudź jako archiwista* prezentuje jego działalność na tej niwie. Kierował on tomaszowską placówką archiwalną od 15 września 1950 r. do stycznia 1990 r. Ten podrozdział wzbogacają spostrzeżenia uczestników wielu wystaw.

Trzeci rozdział zatytułowany jest *Działalność badawcza i popularyzatorska Włodzimierza Rudzia w latach 1957-1989*. Z. Zielińska omówiła w nim szczegółowo charakterystykę większości publikacji W. Rudzia.

Ostatni rozdział *Włodzimierz Rudź we wspomnieniach* zawiera wspomnienia osób, które z nim współpracowały: Krzysztofa Łapińskiego – zastępcy dyrektora Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim, kierownika Oddziału I Materiałów Archiwalnych; Beaty Jędrzejczyk – archiwisty Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim; Krzysztofa Urzędowskiego – byłego kierownika Oddziału Nadzoru Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim, Jerzego Wojniłowicza – emerytowanego nauczyciela geografii, sekretarza Zarządu Koła Polskiego Towarzystwa Historycznego w Tomaszowie Mazowieckim i Elżbiety Mojsiewicz – byłego archiwisty Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim a obecnie kierownika Oddziału Nadzoru tegoż archiwum. Na końcu publikacji znajduje się bibliografia, wykaz skrótów, spisy załączników, tabel, fotografii oraz zdjęcia i indeks osobowy.

Niniejszą publikację wzbogaca umieszczony w niej materiał ikonograficzny – zdjęcia, legitymacje odznaczeń oraz listy gratulacyjne. Na szczególną uwagę zasługuje bardzo dokładna kwerenda przeprowadzona przez autorkę w Archiwum Państwowym w Piotrkowie Trybunalskim i jego Oddziale w Tomaszowie Mazowieckim oraz wśród członków rodziny Włodzimierza Rudzia i jego najbliższych współpracowników.

Cały periodyk charakteryzuje się dobrym poziomem merytorycznym. Jest źródłem wiedzy dla wszystkich archiwistów, historyków oraz mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego, wnosi wiele ustaleń do historii tomaszowskiego Oddziału Archiwum Państwowego. To bardzo dojrzała i bogato udokumentowana praca. Jej opublikowanie ma istotne znaczenie dla pełniejszego poznania człowieka bardzo zasłużonego dla Tomaszowa Mazowieckiego i całego regionu a także dla poznania historii placówki, którą kierował bohater publikacji, jej funkcjach, roli i znaczeniu.

Andrzej Wróbel

(Tomaszów Mazowiecki)